

Programteori – första steget i utvecklandet av beprövad erfarenhet

Exemplet: Socionom i förskolan

Cornelia Björk och Jennie Gustavsson

FoU Välfärds konferens 17 oktober 2024

Om oss

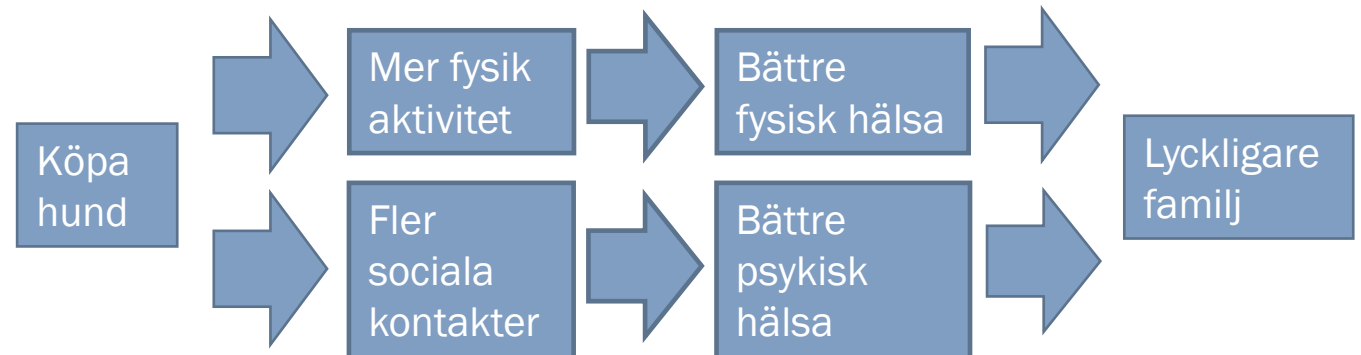
Om de antaganden vi gör...

Antagande

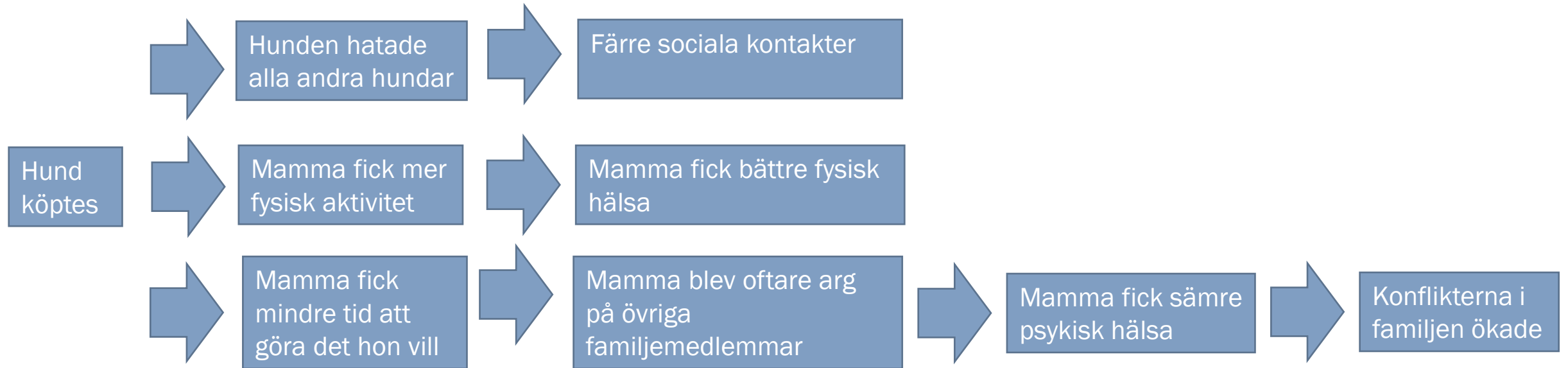

Underliggande antaganden

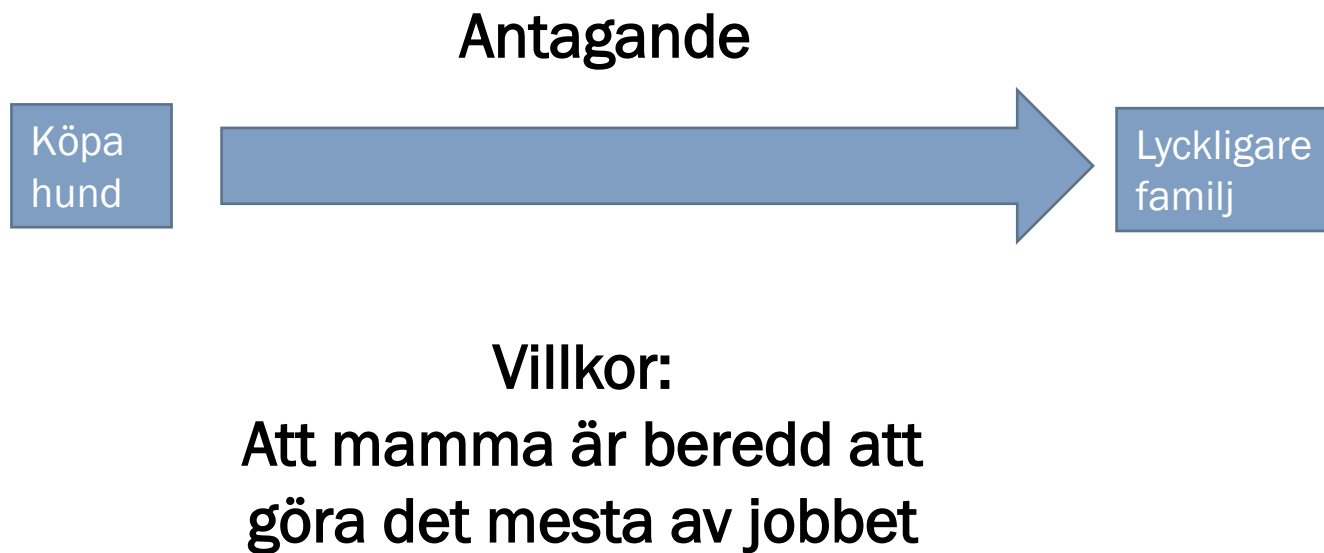

... och hur de inte alltid är tillräckligt genomtänkta

Vad som faktiskt hände

Var antagandet rimligt?

Antaganden

är bra att tydliggöra och kritiskt granska.

Programteori

är ett verktyg för att tydliggöra antaganden om
orsakssamband.

Programteori – Socialtjänsten

Ett verktyg för att:

- Beskriva idén/insatsen
- Tydliggöra byggstenar
- Planera uppföljning
- Skapa samsyn

Svarar på följande frågor:

- Vad gör vi?
- Vad ska det leda till?

Programteori – FoU-personal

- Första steget i en kunskapsbaserad praktik
- Antaganden i befintlig (eller ny) praktik
- Underlag för att planera ISU
- Programteori + ISU = Beprövad erfarenhet
- Kritisk reflektion där både forskare och praktiker kan delta
- Främja samsyn

Kärt barn har många namn

- Programteori
- Verksamhetslogik
- Förändringsteori
- Effektlogik
- Förändringshypotes
- Logisk modell
- Osv...

OBS!

Man menar inte alltid

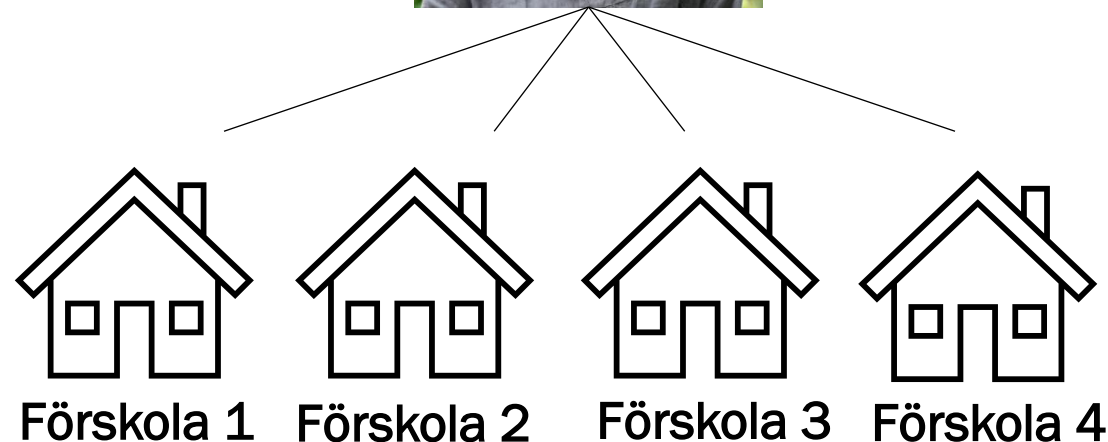
exakt samma sak

Tidig och förebyggande insats i Lerum

Plattform Lerum

- Tidiga och samordnade insatser
- Förvaltningsövergripande samarbete
- Idé/innovation:
En socionom som arbetar i
fyra förskolor

Socionom

Förhoppning

Att programteorin skulle skapa samsyn, tydliggöra idén och utgöra underlag för att planera uppföljning

Hur vi gjorde

Upplägg:

- Fysiska träffar
- Extern processledning
- Kort intro till verktyget
- Papper och penna
- Stående samtal
- Dokumentation
- Reflektion mellan träffarna

Omfattning:

- Styrgrupp: 2 träffar (3 h + 3 h)
- Operativ grupp: 2 träffar (3 h + 1,5 h)
- Styrgrupp + Operativ grupp: 1 träff (2 h)

[illegible]

RESURS

Styrgrupp
ca 9 personer
från 2 förvaltningar

Dator &
telefon

Clara fört Familjerna
som har barn på
4 FSK (ca 400?
barn)

Omställnings?
Riskfaktor?

Målgupp?

Vilja ett
samverkan stöd-
socialtjänst

1 Socionom
100%

Enligt av att möta
familjerna
Skapa redat.
Kunskap om föräldra-
skapet

Stöd i organis.
(och)

Kunskaper om
rel. med familjerna
(FSK pedagog.)

Uppdrag:
Syfte?

Socialtjänst
mottag. & ut
viktig kunsk.

Operativ
grupp
H-S person

Kompetens
plattform
familjestöd

Kunskap om
vårdtakter

Pedag.
handled.

Kompetens & resurser
familjestödsenheten
föräldraledare

Etablerad
samverkan mellan
skola & socialtjänst

Fysiska lokaler
& utomhusmiljöer
(4 FSK)

Ansvar
1 kontaktperson
på varje FSK

Pedagoger
ca 65

Special-
pedagoger
4 st

Familjecentralerna
(2 socionomer
2 FC.

Transpurt?

AGGREGAT
TIDIG
INDIVID

Psykiatri
och/eller
andliga
svårigheter

Psykisk
ohälsa i Soc
om för barn
(Stöd- och vård)

Att vara
på barns
föräldra-
skapet

Att vara
på barns
föräldra-
skapet

Byggstenar

- Problem
- Målgrupp
- Resurser
- Åtgärder
- Önskade effekter kort sikt
- Önskade effekter medellång sikt
- Önskade effekter lång sikt

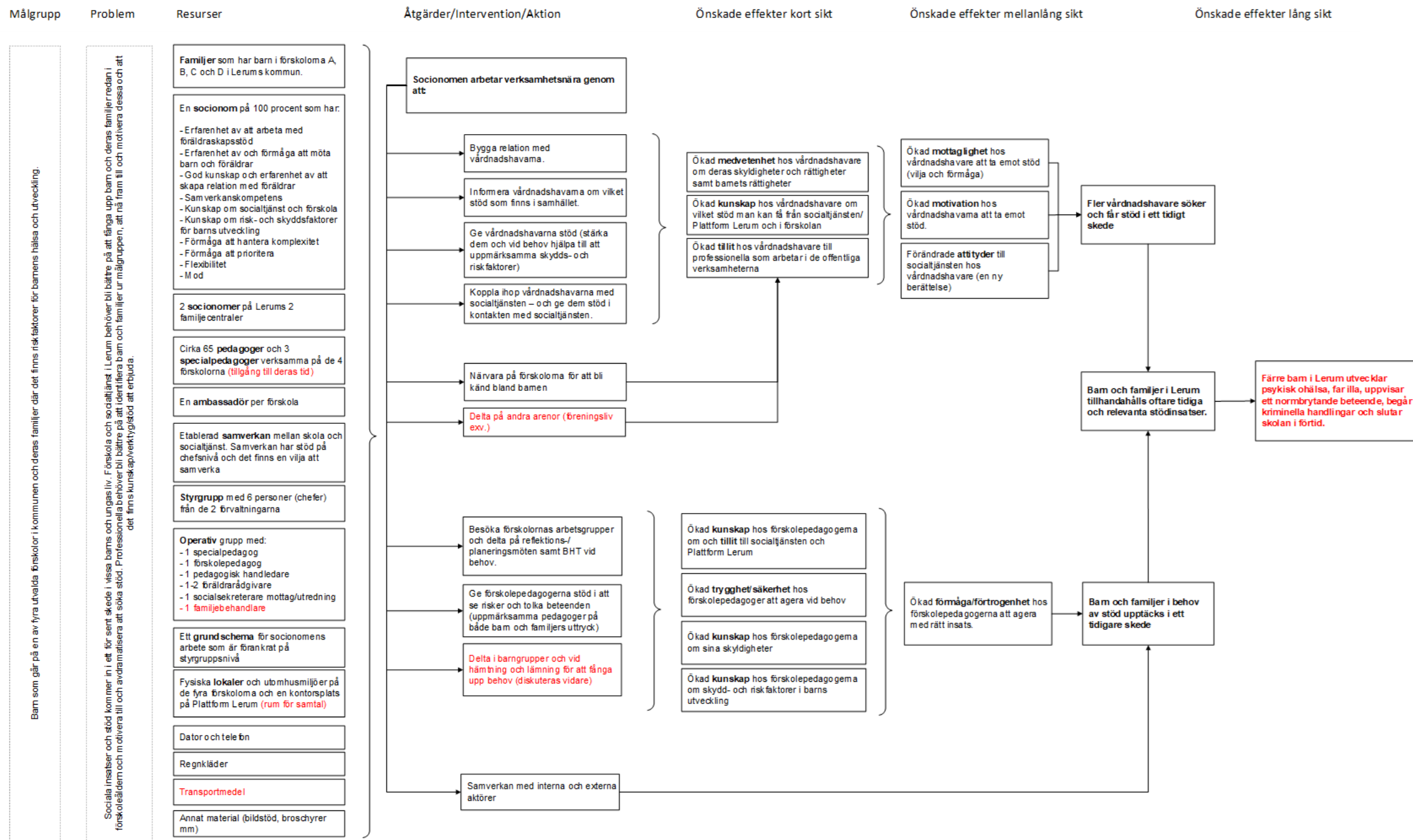
Två effektkedjor:

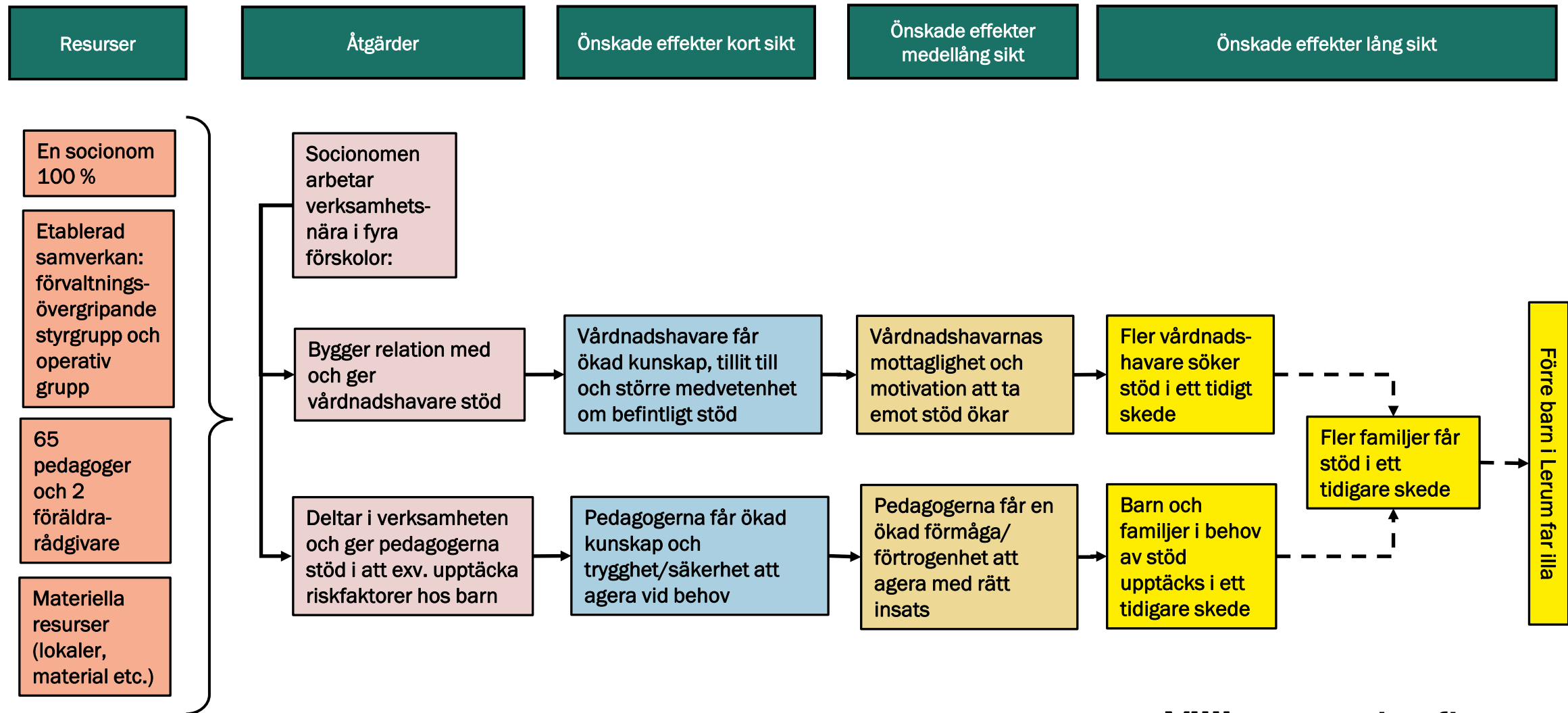
- Vårdnadshavare
- Förskolepersonal

Problem och målgrupp

- Sociala insatser och stöd kommer in i ett för sent skede i vissa barns och ungas liv
- Barn och familjer med riskfaktorer för barnens hälsa och utveckling
- Fyra förskolor
- Professionella i förskola och socialtjänst behöver bli bättre på att
 - fånga upp och identifiera barn redan i förskoleåldern
 - nå fram till, motivera till och avdramatisera att söka stöd

Programteori – Socionom i förskolan (fjärde versionen)

Villkor: att det finns ett adekvat stöd att erbjuda

Samtalen kretsade kring

- Hur förstår vi behov som ligger på indikerad nivå?
- Är problemet egentligen att förskolepersonal inte kan identifiera barn ur målgruppen?
- Vad vet vi egentligen om varför familjer inte söker stöd?
- Vad vet vi om de ungdomar som vi inte lyckats identifiera och varför vi misslyckades med det?
- Vilken kompetens behöver finnas i den operativa gruppen?
- Hur ska socionomen konkret arbeta i förskolorna?
- Vad är socionomens roll i ekosystemet av insatser för barn och unga i Lerum?
- Hur informerar förskolorna idag om skyldighet att anmäla oro till socialtjänsten?
- Osv....

Lärdomar om nytta/värde

Jennie

- Strukturen sätts tillsammans
- Tydlighet från början
- Lära känna varandra – skapa tillit
- Börja med chefer – Vad vill vi? – och sedan ta in den operativa gruppen
- Samskapande av insatsens organisering
- Extern och ”neutral” processledning
- Det tar tid – men vi kommer snabbare till kärnan

Cornelia

- Fysiska träffar – stå upp, arbeta på papper
- Hjälp att tolka – komma framåt
- Min ”okunnighet” en tillgång
- Processledning - viktigt behov
- Kritisk vän

Tankar om nästa steg

- Underlag för att skapa systematisk uppföljning – konstruktion av enkäter och identifikation av uppföljningsmått.
- FoU-konferens: Bjuda in experter och andra praktiker för kritisk reflektion.
- Fortsätta samskapandet – vidareutveckla idén och bidra till lärande.
- Kommunikation – sprida idén.

Några litteraturtips

Funnel & Rogers (2011) *Puposeful program theory. Effective use of theories of change and logic models*. Jossey Bass Publishers.

Leeuw (2003) *Reconstructing program theories. Methods available and problems to be solved*. American Journal of Evaluation, vol 24/1.

Rogers (2008) *Using program theory to evaluate complicated and complex aspects of evaluation*. Evaluation, vol 14/1.

Rossi, Freeman & Lipsey (2004) *Evaluation: A systematic Approach*. Thousand Oaks, CA: Sage.

<https://forum.esv.se/styrning/resultatstyrning/resultatredovisning/verksamhetslogik/>

Kontakt

Cornelia Björk, analytiker

Arbetsmarknad och social välfärd, FoU i Väst

Epost: cornelia.bjork@goteborgsregionen.se

Telefon: 031-335 51 27

www.goteborgsregionen.se

www.goteborgsregionen.se/valfard

Kontakt

Jennie Gustavsson, enhetschef

Plattform Lerum

Epost: jennie.gustavsson@lerum.se

Telefon: 072-4680790

www.lerum.se